

favilla humanorum corporum vivificabuntur, & exurgent ex mortuis incorrupti.

Tu quidem gressus meos dinumerasti: sed parce peccatis meis. Cogitationes & opera juventutis meae.

Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniquitatem meam. Saccus, significativo nomine, quasi tota massa peccatrix generationis Adæ dictus videri potest: in quo quasi sub signaculo imaginis ejus, genuit Adam ad imaginem & similitudinem suam, totam sobolem illius in iplo prævaricatorum effectam: quam per multa secula Deus clausam tenuit sub peccato: & tamen in novissimis sæculorum temporibus, vulnera delictorum sua redemptione curavit. Si autem de semetipso Job hoc dixisse videtur, ut arbitror, iste est intellectus. Si qua igitur ait ad Deum per totum sæculum vitæ meae peccata commisi, in unum omnia per diversa temporum spatia congregasti, ut secundum rigorem justitiæ tuæ pro cunctis simul mihi retribueres.

Mons cadens defluit, & saxum transfertur de loco suo. Lapides excavant aqua, & alluvione paulatim terra consumitur: & homines ergo similiter perdes. Montem ergo istum diabolum, sive superbiam hominem sentire debemus, qui contra Deum, ut mons elatione mentis tumescit, & ita se erigendo, cadit in præceps ut defluat, & solutus in pulverem ad nihilum deducitur. Saxo vero illos assimilari puto, qui cum in naturæ bono deberant tanquam lapides soli simili fortitudine permanere, commutati sunt voluntate propria in stoliditatem quandam ac duritiam cordis: & ideo detestationis suæ habitaculo quod se habere quasi de suis meritis præsumebant, deieciendi sunt ad digna sibi loca. Aquæ autem istæ quæ semper inferiora petunt, per quas etiam quondam venit interior: adversarias significant potestates & procellas ac turbines mundi. Hæc ergo aquæ, inquam, eos homines qui sibi fortissimi ac solidi sunt de se præsumentes & confidentes in virtute sua: unde & lapidibus comparantur, indefinente lapsu atterunt. Terram vero illos esse existimo, qui tentationes & pericula non auferentes: se dimittunt labefactari. Homines ergo similiter perdes: id est sanctos tuos, qui imaginem tuam in se custodiunt.

Roborasti eum paululum, ut in perpetuum transiret. Hoc est, in vita ista non permisisti sanctos tuos tentationibus superari.

Immutabis faciem ejus, & emittes eum. Id est, cum mortale hoc immortalitatem induerit & incorruptionem. Sive aliter, faciem animam intelligimus, quæ cum naturalem receperit serenitatem, contempletur gloriam divinæ majestatis, quæ cum corpore suo simul fuerit gratulata: nulla perturbatione cujuslibet vitii lauciabitur.

Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles: non intelliget. Hoc est, non filii carnis, sed filii mentis: id est opera virtutum. Non intelligunt ergo sancti in hac vita ante iudicium diem, quales pro certo filios habeant: utrum Deo placentes, an non placentes. Roborasti eum paululum, ut in perpetuum transiret, secundum formam servi quam assumpsit. Hæc Christo Deo non aptari posse arbitror. Nam cum ex ea parte qua homo est, infirmaretur, proximus passioni Evangelista ait: Apparuit autem angelus Domini de caelo confortans eum. Hic ergo ad breve tempus administrata redemptione nostra in perpetuum illud sæculum caelos penetrans transiit. Immutabis faciem ejus: hoc est, cum totus homo in Deum transiit: salva tamen utriusque substantiæ proprietate in unitate personæ.

Attamen caro ejus dum vivet, dolebit: & anima illius super semetipso lugebit. Ita veram carnem Salvator noster assumpsit, ut potuerit dolorem sentire. Vel anima ejus doluit, cum ait: Tristis est anima mea usque ad mortem. Sive Ecclesia, quæ caro ejus est, dolet cum pressuris premitur sæculi: quia ipsa Ecclesia filia est in eo, qui per fidem baptisimi inchoat in Christo. Et rursum mater est, cum ille qui membris Christi incorporatus est, suscipit ministerium baptizandi.

Caput XV.

RESPONDENS autem Eliphaz Themanites, dixit: Nunquid sapiens respondebit, quasi in ventum loquens. Hoc sensu videtur cepisse: quisquam ne sapiens, & disciplina philosophica studiosus, ita furore rapitur atque insania possidetur, ut sine ullo timoris Dei vel religionis intui-

tu, sic loquatur, ut auræ statui simile sit, ventoque quod loquitur. Ob hoc igitur Eliphaz sanctum Job veluti spiritu superbiz ventoque tumidum redarguere ausus est.

Et implebit ardore stomachum suum. Nominis ardoris, exanhelantem felle iracundiæ animus ejus voluit indicare, qui adversum Deum tanquam coæqualem sibi irasci præsumplerit. Alia interpretatio ita habet: Et implebit dolore ventrem suum. Ventrem capacem quemdam sinum animæ dictum intelligamus: quia quemadmodum receptaculum ali- quod est corporis quo viscerum vitalia continentur, & hoc ventris nomine appellamus: ita virtutem quamdam exercitationibus animæ capabilem illa translatione per demutationem nominis dixit, quæ eo modo cogitationibus replatur, quo venter hominis eis repletur. Increpatur ergo Job ab Eliphaz, quod hujusmodi ventrem dolore repleverit, id est, ea cogitet quæ animam ejus discrucient, vel unde dolores corporis merito patiantur.

Arguis verbis eum qui non est equalis tibi: & loqueris quod tibi non expedit. Quem ita dicentis, vel rebellem Deoque contrarium notat. Ob hoc forsitan, quia in præcedenti sermone dixerit Job ad Deum inter cetera: Et arbitraris me inimicum tuum.

Quantum in te est, evacuasti timorem: & tulisti præces coram Deo. Tam elatus, inquit, effectus es, ut timore divino omnino sis vacuus, & Deum jam nec deprecari digneris: propter quod ait: & tulisti præces coram Deo, id est, quasi tibi non necessarias à te abstulisti.

Docuit enim iniquitas tua os tuum, & imitatis linguam blasphemantium. Malum igitur mentis tuæ, os tuum didicit loqui: & idcirco imitator & discipulus es illorum, qui linguam ad blasphemandum Deum semper habent paratam.

Condemnabit te os tuum, & non ego: & labia tua respondebunt tibi. Id est merita sermonum tuorum recipies.

Nunquid primus homo tu natus es, & ante omnes colles formatus? Ergo antequam generatio humana existeret, esse cepisti, donans tibi plurimum, quod præ ceteris hominibus sapias: ubi sermone subannatorio potuit primum Adam dixisse: quem utique sapientissimum à Deo novimus factum. Ita ergo in sanctum Job invehitur, ut diceret: nunquid tu ante patrem humani generis, & ante conditionem angelorum esse cepisti?

Nunquid consilium Dei audisti, & inferior te erit ejus sapientia? Subinde nimium & jactantem arguit vero Deo placentem, & vehementer increpat, dicens: quod non solum nosse putet Dei consilium: verum etiam & inferior sit illo ejus sapientia. Apparet ergo plenum livore animum, exprobrationum jacula, in hominem justum sine causa dirigere, ut conviciis obrueret innocentem.

Quid nostri quod ignoremus? Quid intelligis quod nesciamus? Plurimum: planè in primis ipsum Deum magis noverat: deinde revelanda in Christo mysteria spiritu pervidebat.

Et senes & antiqui sunt in nobis multo vetustiores quam patres tui. Senes & antiqui nobiscum positi, qui jam ipsa longævitate plurimum eruditionis atque scientiæ consecuti sunt: nihil temerè contra Deum ut tu facis, dicere præsumperunt.

Nunquid grande est, ut consoletur te Deus? Sed verba tua prava hoc prohibent. Manifestum nec grande est omnipotenti, nec difficile misericordiæ Dei, hominem consolari: ut invocantem exaudiat, & à pressura tribulationis eripiat, sed tu blasphemias ructando, exacerbans magis Deum in pœnam tuam, quem poteras humilitate & satisfactione placare.

Quid te elevat cor tuum, & quasi magna cogitans, attonitus habes oculos? Quid times contra Deum spiritus tuus: ut proferas de ore tuo hujuscemodi sermones? Quid est homo, & ut immaculatus sit, ut justus appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos ejus nemo immutabilis: & cæli non sunt mundi in conspectu ejus: quanto magis abominabilis & inutilis homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem? Cor, oculi, spiritus, totam hominis animam significant: sed in corde hominis sapientiam cognoscimus. In oculis, perspicuitatem intelligentiæ: In spiritu vero illius animæ motum, quo cogitationibus incessabiliter agitur ad quacumque faciendam. In elevatione ergo cordis & attonitis oculis, timore etiam spiritus: superbium valde contra Deum & inflatum nimium sanctum Job Eliphaz amicus ejus exprobrat. Illis etenim sermonibus offensus fuerat, quos beatus Job ad Deum superius

narravit: Si judicatus fuero, scio quòd justus inveniar: & contra, isto sermone loquitur: Quid est homo ut immaculatus appareat?

Ostendam tibi audi me, quod vidi narrabo tibi. Expertam rem loquor, quam cognovisse & vidisse me noveris.

Sapientes consentiunt, & non abscondunt patres suos. Ita vult eum diversis modis atque exemplis, quasi ad poenitentiam coartare atque constringere, ut confiteatur plagam illam penarum quam sustinebat ob merita sustinere. Vel ita: non defendendo seipsum, suosque patres similes sui, vel quos imitando parentes habere cœperunt: peccata sua sive parentum non cooperiunt, nec abscondunt. Sive non cœlant patres suos, id est, seniores vel sacerdotes suos, quibus peccata salubre est confiteri.

Quibus solis data est terra, & non transibit alienus per eos. Frequenter Deus propter peccata tradit terram iniquorum alii gentibus. De conversationis igitur introitu, & ingressu Sophar ad Job loquitur: In amaritudine sua vadent & venient super eum horribiles, id est quasi iracundia fellium commoti, & veneno invidiæ in amaritudinem furemque converti: circa te, inquit, jugiter morabuntur. Sive moraliter: Sapientes illi in Christo sunt, & in sæculo stulti, qui satisfactione poenitentis, peccata sua vel errores hærescos convertendo se ad Deum fideliter confitentur, & auctores vel criminum suorum, vel dogmatum manifestant: ut terram corporis sui soli possideant: id est, non ei vita, vel hostiles nequitie dominentur. Alienusque per eum non transeat, id est, diabolus in eum non habeat potestatem. Qui verè alienus dicendus est, quia se à Deo & angelorum consortio fecit alienum.

Cunctis diebus suis impius superbit, & numerus annorum incertus est tyrannidis ejus. In personam quidem Job hæc Eliphaz videtur invehere, quæ usque ad calcem sermonis hujus perduxit. Ego verò existimo quod afflatus spiritu prophetiæ, cuncta hæc in quemlibet impium, sive in ipsum diabolum, vel ejus socios dixerit.

Sonitus terroris semper in auribus illius. Sicut Egyptii passi sunt.

Et cum pax sit, ille semper insidias suspiciatur. Perseverat impius in scelere semper de conscientia malo: novit enim secundum iustum iudicium Dei, quæ impiis retributio sit separata.

Non credit quòd reverti possit de tenebris ad lucem. Frustra errore deceptus, quòd aliquo pretio redimendus sit. Hic impius in profundum peccatorum deveniens, vitam se posse consequi desperavit. Et idcirco non credit quòd reverti possit ad poenitentiam lucem de tenebris peccatorum. Hujus autem diffidentis causam, enarrat dicens:

Circumspectans undique gladium. Id est, hinc inde: sive prætolans mortem. Diximus diabolum in escam datum spirituum immundorum, quia ejus malitia vivunt: vultures verò homines peccatores & immundi intelliguntur. Cum ergo hi conversi fuerint, tunc inimicum devorantem se, versa vice habebunt in escam, quia ipse est draco qui datus est à Deo in escam populis Æthiopiis, qui quondam propter nigredinem peccatorum Æthiopes: nunc autem per fidem lux facti in Domino. Hunc impium sive draconem consumunt ac devorant: dum omne corpus ejus, qui sunt utique peccatores, per fidem intromittunt in corpus: id est, in Ecclesiam: secundum hoc, quòd dictum est Petro: Surge, occide & manduca. Hinc etiam Moyse filios Israel vitulum comminutum bibere compulsi, ut sicut ab eo fuerant absorpti in errore: ita illi in corpore populi Dei relicto errore transirent.

Cum se moverit ad quarendum panem, novit quòd paratus sit in manu ejus tenebrarum dies. Motus animorum, est inchoatio cogitationis. Cum ergo hic recordatus fuerit, reus sibi semper male conscius, quemadmodum possit vivere: nihil ei occurrit aliud quam tempus illud iudicii Dei horribile, quo pœnas perpetuas irrogandas expavescit.

Terretur eum tribulatio: & angustia vallabit eum sicut regem qui preparatur ad prælium. Antequam dies, predictus adveniat, malo formidinis cruciabitur: pressuris quoque & angustis septus undique coarctabitur: veluti rex profecturus ad prælium. Sub nomine regis, impium hominem, sive diabolum significari existimo, qui contra Deum bella quotidie blasphemias contentionesque, sive pugnas parat vitiorum.

Tendit enim adversus Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est. In elatione sive expansione manus, resistentem Deo demonstrat, quemque mentis etiam tumide contumacia robustum dicit.

Cucurrit adversus eum erecto collo. Abruptam ac precipitem superbi indat mentem: quia contra Deum possessus infans in audacia resistendo, non lentis gressibus processit.

Et pinguis cervice armatus est. Pinguinem nominando cervicis, superabundantem, & quasi nimium effluentem superbiam indicavit. Quemadmodum Propheta ait: cum de eadem hominum superbia loquitur, dicens: Prodivit quasi ex adipe iniquitas eorum: hoc testimonium nova editio apertius dicit: Processerunt à pinguedine oculi eorum: id est, sensus sive cogitationes nimium superborum, in blasphemiam proruperunt.

Operuit faciem ejus crassitudo. Facies plerumque ipsa mens animæ intelligitur, ut ait Apostolus: Nos autem revelata facie gloriam Domini speculamur. Hanc diabolus sive impius homo sanctitate seu humilitate, serenam non habet, sive perspicuam, sed crassitudine operatam superbiam, quæ cæco corde fit & obtusa. Alia editio: Operuit faciem ejus tanquam in adipe suo: tanquam diceret: superbia videlicet atra, auctor omnium vitiorum: non tenui, & perlicida humilitatis virtute vel pretioso amictu se vestivit, sed de seipsa fecit ei quodammodo derisum & vestimentum obscurum, quo superbiam crassa cæcitate cordis obtunderet.

Et de lateribus ejus arva dependet. Possunt latera ejus, ministri sive sodales intelligi, qui ejus similes extiterunt: Non absurdè etiam aures intelliguntur, quæ utique in audientia impinguntur, unde nimia sorditas contumacibus generatur, secundum illud: Incastratum est cor populi hujus. Alia editio: Fecit capitapulum super femora. Videtur mihi iste versiculus sensum hujuscemodi continere, quòd in hoc impio increpetur, quia frenum disciplinæ, quo ad virtutes retineri poterat, habere noluerit: sed ad quandam fe potius dissolutiorem, deposito animi rigore dejecerit, ut quasi loro laxato ad voluptatem & luxuriam deduceretur.

Habitavit in civitatibus desolatis, & in domibus desertis, qua in tumulos sunt redacta. Habitationem ergo bestiarum, & avium immundarum, spiritus immundus dicit: qui habitant in hominibus, quos Deus deseruit. Hic enim habitat in hominibus derelictis à Deo, & ob hoc sepulchra facti sunt mortuorum. Et si peccata in scripturis mortui aliquando dicuntur, necessario peccatores & impii tumuli sunt mortuorum. Igitur in civitatibus, potest generale nomen esse omnium peccatorum. In domibus verò speciale, uniuscujusque peccatoris & impii.

Non ditabitur, nec perseverabit substantia ejus. Substantia hic non rerum divitiarum intelligenda sunt, sed peccata: de quibus ait sanctus Spiritus in Apocalypsi Joannis: Cecidit, cecidit Babylon civitas magna, & facta est habitaculum demoniorum, & custodia omnis spiritus immundi. Quòd autem ait, non ditabitur: hoc dixisse mihi videtur, non longum tempus erit, quo vita ejus in divitiis facinorum decrassetur, cum etiam collecta vitiorum ejus substantia, non erit permanens.

Nec mittet in terram radicem suam. Id est, quia tanquam arbor evulsa sit moriturus: ideo in terra viventium stabilitatem aternam sive eorum consortium non habebit: eo quòd hic prius spem vel radicem fidei non permisit: auram salutis, ut sub umbra vivat, refrigerii non habebit.

Non recedet de tenebris. Alii dixerunt non effugiet tenebras: id est, pœnas aternas subibit, & tenebras non evadet. Non recedet autem de tenebris: intelligimus de tenebris infidelitatis. Homo hic impius ad lumen poenitentis venire detrectat.

Ramos ejus arefaciet flamma. In ramis, operum malorum fructus intelligamus, sicut Salomon ait: Fructus impiorum peccata: hos vero velut ligna, fœnum, stipulam gehennæ ignis absumet.

Et auferetur spiritu oris sui ab eo. Quia ergo furor contra Deum animus ejus est, quo etiam & blasphemiam in eum spirare non desinit: oris sui, ait, iudicio condemnatur. Secundum antiquam ergo editionem in stirpe sive fronde, originem vite impii significari existimo: quam Spiritus Dei sententia iudicii, ut incubans ventus percucit: ut velut arbor arefactus impius illico moriatur, & ita omnis flos ho-

notis ejus & gloriae defluat.

Non recedet frustra errore deceptus, quod aliquo pretio redimendus sit. Hoc igitur ait, putat fortassis diabolus, & homo impius cordis ductia in impietate persistens, quod Deus ei pro suis meritis non retribuatur: dum Deus nequaquam ei parcit, & si verbis hoc potentibus atque compositis ut obtineat deprecetur, cum jam secundum Dei iustum iudicium, semper addictus sit cruciatibus.

Antequam dies ejus impleantur, peribit. Tunc dies uniuscujusque impleri dicitur: cum bonorum hominum ac malorum retributio venerit: Hic ergo homo, sive diabolus, ante perspicuae sententiae diem, quam eis Dominus in iudicio daturus est: praescit in praedestinatione.

Et manus ejus arescent. Nullum utique boni operis fructum in se habens.

Ladetur quasi vinea in primo flore botrus ejus, & quasi oliva projiciens florem suum. In botro nulli dubium, quod fructus operis intelligatur praedictus. Igitur florem gaudii temporalis, ad maturitatem fructus perpetui perducere non valebit: eo quod in spe ipsa mendacis gloria, calido vento superbia dissipabitur. Sive frigore charitatis Dei, velut à pruina laedetur, sicut eodem sensu in sequentibus arbitror dictum. Et quasi oliva projiciens florem suum, Oliva enim in scripturis divinis & vinea, aliquando homo tantum significatur: aliquando populus seu bonus seu malus. Quod autem dixit, vastabitur, sive evertetur, ita intelligendum, sicut in Apocalypsi habetur: Qui fecerit mandata Domini, non laedetur à morte secunda. Vineae ergo & olivae, plebs Judaeorum potest intelligi. Haec igitur vinea perdet, sive amittet fructum sanctitatis atque iustitiae: qui Christum primum florem & optimum sanctorum omnium in agro legis habere nolit. Ipse enim dicit: Ego flos campi. Sed ut infidelis atque incredula, ne illi fides Christi flagraret: projecit eum à semetipsa, & dum projicit extra vineam, & à se excutit velut florem, ipsa à Patriarcharum radice evulsã est, & Christo fructu nostrae salutis excussa.

Congregatio enim hypocrita sterilis. Raptorem & violentum simulatorem sanctum Job his sermonibus denotat, & dicit quod & ei non proderunt divitiae ex iniquitate collectae: ita enim adversum Job, & in primo sermone locutus est, ubi etiam leoni & leonae, leonumque catulo & tigris comparavit. Sed Deo magis credendum est, qui cum laudans non simulatorem effectum dixit: sed innocentem & simplicem praedica- vit. Quod autem ait Eliphaz:

Et ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt. In sanctum Job cadere non potest. Quia ipse, ut iam dixi, secundum Dei testimonium de seipso ita locutus est: Et si in manibus meis adhæsit macula, cum de muneribus loqueretur. Ignem verò nominando, gehennam puto significavit: qua tabernacula, id est, corpora iniquorum sunt consumenda. De hoc igne & Sophar in consequentibus ait: Devorabit eum: id est, impium ignis qui non succenditur.

Concepit dolorem, & peperit iniquitatem, & uterus ejus preparat dolos. David quoque postmodum de hujusmodi ita dixit: Ecce parturit injulitiam, concepit dolorem, peperit iniquitatem. Dolor ergo est injulitia & iniquitas. Hoc ergo impius peperit quod conceperat, & tamen uterus cordis ejus: dolos preparare non desinit. Quos tunc edit, quando opera in factum procedunt. In conceptu itaque iniqua cogitatio intelligitur, sicut in partu effectus malae cogitationis agnosceretur. Adversum Job hæc universa Eliphaz locutus est: sed jam superius diximus, quod subministratio prophetiae per personam Job diabolo vel cuilibet homini impio dicta hæc videri possunt, sicut & alia quae amici ejus locuti sunt.

Caput XVI.

RESPONDENS autem Job, dixit: *Audivi frequenter talia. Consolatores onerosi omnes vos estis: Nunquid habebunt finem verba ventosa, aut aliquid tibi molestum est si loquaris? Poteram & ego similia vestri loqui. Atque utinam esset anima vestra pro anima mea.* Si vos, inquit, hæc quae sustineo patere mini: non ita circa vos agerem, ut vos erga me agere non cessatis.

Consolaretur & ego vos sermonibus, & moverem caput meum super vos. Roborarem vos ore meo, & moverem labia

mea, quasi parcens vobis. Blandimento utique sermonum meorum vos potius cohortarer: mentes etiam vestras tribulationibus acerbis exasperatas, ne in lapsum blasphemiae caderent, levi sermone & placido sustinerem.

Sed quid agam? Si locutus fuero, non quiescet dolor meus: & si tacero, non recedet à me. Id est, sive loquar ista nunc vobis: sive etiam taceam, hoc solum me nosse confiteor, quod incessabili dolore distrucior.

Nunc autem oppressit me dolor meus: & in nihilum redacti sunt omnes artus mei. Hoc etiam de Christo intelligendum est.

Ruge mea testimonium dicitur contra me. Contractio curis quam exsiccante eadem sanie patior, quodammodo manifestatione sui dat adversum me testimonium & quasi loquitur, quantos dolores sive cruciatibus sustineam.

Et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam, contra-dicens mihi. Collegit florem suum in me. Hic aut ipsum Eliphaz falsiloquum dicit, quia exprobrat sancto Job, quod hæc ob peccatorum merita sustineret, aut diabolum qui cum dixerat peccatorem. Aliter: falsiloquus, Judas vel populus Judaeorum intelligendi sunt, qui contra Christum falsum dederunt testimonium.

Et comminans mihi infremuit contra me dentibus suis. Ore amicorum contra sanctum Job disputantium, diabolus minabatur: sive Judaei infremuerunt contra salvatorem. Alia editio: Sagittae piratarum super me ceciderunt. Piratae isti diaboli sunt ministri, sive homines, sive demones: qui tunc piratae in scripturis vocantur, quando saeculum istud mare appellatur. Sagittae verò dolores vel cruciatibus intelligendi, quos patiebatur ut ab eis transfossus blasphemiam moreretur. Et ita demum aurum atque argentum sapientiae ejus & scientiae, vestes quoque pretiosas virtutum speciei atque fidei in Deum auferent ab eo, & grandi pretio comparata monilia.

Hosius meus terribilibus oculis me intuitus est. In oculis terribilibus, animum sauciantis in se describit invisibilis inimici: qui sive per visiones nocturnas, sive per amicorum vultum terribilem, minas intenderet: sicque dum Job amici ejus sancto, nefanda responderunt, nutibusque etiam cum irrisione deterrerent, de Christo intelligendum.

Aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes percussunt maxillam meam, satiati sunt pœnis meis. Igitur in maxilla, generis est nobilitas, sive honor quidam manifestus. Et sicut alii dixerunt, acriter est percussus in genis, intantum ut ab honore & nobilitate, & divitiis fieret alienus, quando maxillam fidei suae collidendam diabolo fortiter praebuit, quam ille perturbare cadendo conatus est, quasi quandam januam divinae confessionis effringens, sive cum falsum testimonium contra Christum dixerunt, sive illud, crucifige eum.

Concluse me Deus apud iniquum, & manibus impiorum me tradidit. Id est, diabolo & angelis ejus. Sive de Christo intelligendum quando traditus est in manibus Judaeorum.

Ego ille quondam opulentus repente contritus sum. Tenuit cervicem meam, confregit me, & posuit me sibi quasi in signum. Id est, de divite factus pauper. Vel Christus, de Deo homo natus.

Circumdedit me lanceis suis: convulnerunt lumbos meos. Non pepercit, & effudit in terra viscera mea. Lanceae hoc loco nominatae, dolorum compunctiones quas Job patiebatur, significanter intelliguntur: sive de Christo blasphemiae quas passus est à Judaeis intelligendae sunt. Job verò non solum deforis toto corpore computruerat: verum etiam putoris sanie liquecebat: ita ut ipse Job diceret: habitum meum exhorruit uxor mea. Omnia circa lumbos ejus putruerunt. Sive de Christo intelligendum, convulneravit lumbos meos. Quia Judaei usque ad hoc percussu sunt Apostolos, qui quasi de lumbis doctrinae suae nati fuerant: ut eos vulneret infidelitatis Christum negando sauciarent: Dum Petrus dicit: nescio hominem. Et tenuit cervicem meam: sive ut alii dixerunt: tenens comam meam divellit. Proinde nunc intelligamus quo furore diabolus ac virtute istum virum commoverit atque concussit, sive confregit: ut etiam comam capillorum ejus simul apprehensam, sic conatus evellere. Sive de Christo ita intelligendum, tempore passionis ex suo permisso tenuit adversarius: & usque ad mortis dormitacionem inclinavit: quem jam verberibus & affixione clavorum confregerat, & signum salutis in contrarium partem posuerunt.

Confidit

Confidit me vulnere super vulnus: irruit in me quasi gigas. Dum languoribus meis atque vulneribus adduntur plagae innumerabiles, dividor totus resolutus atque comminuo, ita ut nullum in me membrorum residuum sit, quod aliqua soliditate subsistat. De Christo etiam sic intelligendum: Cum Judas letali apostasia vulnerem peremptus est, non pepercit: in tanta namque savitia debacchatus est: ut seelus quod mente conceperat, etiam ore publicaret: vel super vulnera crucis clavorum vulnera addiderunt.

Saccum consui super cutem meam, & operui cinere car-nem meam. Quod similiter dictum, ad humiliationem regni ejus pertinere mihi videtur. Cornu autem, regnum in scripturis vocatur: juxta illud, Exaltabit cornu Christi sui: Christus verò ipsam gentem de qua oriundus erat, saccum appellavit. Cinere verò operuit principes Judaeorum: cum ab eis regnum pro negationis sacrilegio transiit ad gentes.

Facies mea intumuit à fetu, & palpebrae meae caligaverunt. Fletus sive lachrymae in homine de doloribus, sive de tristitia generantur: sed lachrymae aliquando per genas cum silentio defluunt: fletus verò cum habeant lachrymas, non sine voce & commotione corporis dantur: quem fletum Job se habuisse testatur, qui ei de ærumnis animae, poenarum quoque cruciatibus natebatur. Item aliter. Propheta, facies Dei intelliguntur: eo quod scientia futura: qui cum perditionem impiorum contemplantur in spiritu, gemibus continuis eos fleuisse intelligamus. Oculi etiam caligaverunt Christi, dum martyres fide sancti in tentationibus titubantes conturbati sunt: sed gratia Dei liberati in lumine permanferunt.

Hec passus sum absque iniquitate manus mea, cum haberem mundas ad Deum preces. Nullus sanctorum ita mundas atque immaculatas, absque omni vel minima labe cogitationis preces ad Deum habet: ut mediator Dei & hominum homo Jesus Christus, qui peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore ejus. Quas utique preces atque orationes secundum hominem, quem assumpsit, ad Deum habere credendum est: cum secundum divinitatem suam cum patre ipse exaudiat. Sive sancti, qui pro nomine ejus passi sunt sine iniquitate rebellionis vel criminis alicujus à persecutoribus occisi: quantum ad illos persecutores, gratis morti traditi sunt.

Terra ne operias sanguinem meum, neque inveniat in te locum latendi clamor meus. Totum hoc est quod dicit, ne innocens & bene sibi conscii meritorum lateat: praesertim cum infontem se mala tanta passum referat. Sanguinis verò nomine, vitae istius praesentis statum dicere voluit. Hoc autem loco clamorem positum, ipsam sanctitatem ejus contra poenas illius reclamantem: quae iniquis merito inferuntur ad vindictam, iustis autem ad probationem. Aliquando etiam in scripturis clamor affectus animi intentus ad Deum ostenditur, vel etiam clamor iniquitatis populi: qui expectabatur ut faceret utras, & fecit ipsas. Nec omnis iniquitas clamor dicitur, sed illa quae publice fit.

Ecce enim in caelo testis meus, & conscius meus in excelsis. Quia Deus de eo testimonium perhibuit.

Verbosi amici mei. Qui verba non ad Deum pertinentia loquitur, verbosus vocatur: qui verò verba Dei loquitur, verbosus non potest judicari.

Ad Deum stillat oculus meus. Cum lachrymis interpellat Deum.

Atque utinam sic judicaretur vir cum Deo: quomodo judicatur filius hominis cum collega suo. Hoc dicit: Utinam mihi esset copia cum homine disputandi, ut me innocentem probare possem. Deum autem meum nolo intrare mecum in iudicium: qui & scrutans corda, & renes Deus est: cuius iudicium falli omnino non potest: neque ipse consuevit discuti à quoquam.

Ecce enim breves anni transiunt, & semitam per quam non revertar, ambulo. Ita credebatur, quod nec ad mortale corpus suum, nec ad tormenta corporis sui esset iterum revertitur.

Caput XVII.

SPIRITUS meus attenuabitur, & dies mei breviabuntur. Hoc dicit, quod in brevitate vitae suae, spiritus ejus sensum attenuatus defecerit.

Et solum mihi superest sepulchrum. Quia mors est finis

Tom. V.

omnium tormentorum.

Non peccavi & in amaritudinibus moratur oculus meus. Verum est, quod Deo placitus non peccavi. Et licet possit hic locus ita intelligi, quod in Deo quidem non peccaverit, & tamen quasi in ipso peccaverit, poenas blasphemantium patiat. Et forte quoniam à Deo in praesenti laudatur, non peccaverat: sed in praeteritis adolescentiae temporibus peccasse non negat.

Libera me, & pone me juxta te: & cuiusvis manus pugnet contra me. Sub scuto igitur protectionis Dei latere optat: quo munitus atque defensus, faventem hostem non timeat.

Cor eorum longe fecisti à disciplina: propterea non exaltantur. Quia ad Deum hæc loquitur Job: de diabolo utique & satellitibus ejus praesertim peccata: quippe pro quibus poenam obdurationis acceperunt. Causa igitur de quibus loquimur, qua elongati sunt, ut non apprehenderent disciplinam: quia exaltationem bonae naturae suae debitam, voluntate propria perdidit.

Prædam pollicetur sociis, & oculi filiorum ejus descendent. *Posuit me quasi in proverbium vulgi, & exemplum sum coram eis.* Socii sive filii diaboli, iidem sunt ministri ejus: sed socii dicuntur propter contubernium conspirationis adversus Deum. Filii, propter imitationem ipsius diaboli. His igitur demonibus beatum Job in prædam dandum, pater eorum & rebellionis caput diabolus promittebat, dum eum per tantos dolores ad blasphemiam impellendum, & à Deo ob hoc relinquendum esse credebatur: sive quando eum omni gloria domus & filiorum spoliavit.

Caligavit ad indignationem oculus meus, & membra mea quasi in nihilum redacta sunt. Juxta illud Evangelii: Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Hunc igitur oculum Job sibi caligasse conqueritur illa indignatione, qua ipsum sanctitatis suae merita conservabant: eo quod bona conscientia: poenas pateret indebitas.

Suscipiant iusti super hoc. Admirantes de iustis Dei iudicis, quomodo iustus & sine crimine poenis affligatur.

Et innocens contra hypocritam suscitabitur. Hypocrita est ipse diabolus, qui cum sit tenebrarum, id est, delicti inventor, ipse recedendo à vero lumine est tenebrosus effectus. Quasi lucifer posuit in caelo sedem suam: & transfiguravit se in angelum lucis: aut certe unumquemque amicorum suorum Job hypocritam dixit: quia sub verbis consolatoris dolos eis dolose loquebantur.

Et tenebit iustus viam suam, & mundis manibus addet fortitudinem. In quas profecto virtutes se magis crescere manifestat.

Igitur omnes vos convertimini, & venite: & non inveniam in vobis illum sapientem. Convertimini, ait, à pravitate sententiae, qua me condemnare summo studio non desistitis. Venite: sermo invitantis est, ad meliorem vitam profectum: quod est, o vos hypocritae, & non veri, nec fideles amici, ad agnitionem veritatis accedite, quam vos habere minime noveritis.

Dies mei transferunt. Dies hi praeteritae felicitatis possunt intelligi, in quibus pollens virtutibus vivebat beatus Job. Hos igitur dies à se non sine gemitu loquitur praeterisse, quando multis miseriis circumdatus est, & plaga intolerabili dolorum patiebatur.

Cogitationes mea dissipatae sunt, torquentes cor meum. Nactem verterunt in diem, & rursum post tenebras spero lucem. Cum in unius jugiter contemplationis intentione positus essem: & cogitationes meas haberem semper intentas ad Deum: plaga hujus supervenientis mihi miseriae, eandem cogitationes meas à sua unica soliditate in me video dissipatas: & ob hoc excruciatum cor meum: eo quod earum dilaceratione torquetur, videns me mala simplicitati meae inconvenientia sustinere.

Si sustinero, infernus domus mea est: & in tenebris stravi lectulum meum. Poenis corporis cogitationumque stimulis, sicut ait, indefinente tempore agebatur: & idcirco poenas inferorum, jam se pati clamabat. Aut forte separatio illa qua ab hominibus factus est alienus extra civitatem, sedens in sterquilinio, tenebrae dictae sunt: quia lucem humani solatii non haberent.

Putredini dixi, pater meus es: mater mea & soror mea verminibus. Tam longo, inquit, tempore computresco: ut ipsam putredinem, & vermes nascentes in ejus sanie pater-

Y y